

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ПШЕНИШНА Каріна Віталіївна

УДК 330.322

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«Перспективи залучення іноземних інвестицій
в український бізнес»**

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____Каріна ПШЕНИШНА_____

Керівник роботи
КУРОВСЬКА Наталія Олександрівна
к. е. н., доцент

Житомир – 2023

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
Пшенишної Каріни Віталіївни

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __ від «__» грудня 2023 р.

Завідувач кафедри _____

к.е.н., професор _____ Дмитро ДЕМА
«__» грудня 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувачка вищої освіти _ ПШЕНИШНА Каріна Віталіївна __ захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____
за університетською шкалою _____

Секретар ЕК

_____ Тетяна ТОВСТУХА
«__» грудня 2023 р.

АНОТАЦІЯ

Пшенишна К. В. Перспективи залучення іноземних інвестицій в український бізнес. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 – фінанси, банківська справа та страхування. – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано теоретико-методичні засади залучення іноземних інвестицій. Окреслено переваги та недоліки залучення іноземних інвестицій у вітчизняні бізнес-структури. Проаналізовано сучасний стан та тенденції залучення іноземних інвестицій в Україну. Запропоновано стратегічні напрями залучення іноземних інвестицій в український бізнес та формування сприятливого інвестиційного клімату в країні.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, підприємницька діяльність, іноземний капітал, бізнес-партнери, іноземні інвестиції.

ABSTRACT

Pshenyshna K. V. Prospects of foreign investment attraction in Ukrainian business. – Qualification work on manuscript rights.

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 072 - finance, banking and insurance. – Polissia National University, Zhytomyr, 2023.

The theoretical and methodological principles of attracting foreign investments are substantiated in the qualification work. The advantages and disadvantages of attracting foreign investments into domestic business structures are outlined. The current state and trends of attracting foreign investments to Ukraine are analyzed. Strategic directions for attracting foreign investment in Ukrainian business and creating a favorable investment climate in the country are proposed.

Keywords: investment attractiveness, entrepreneurial activity, foreign capital, business partners, foreign investments.

ЗМІСТ

ВСТУП.	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	8
Висновки до розділу 1.	13
РОЗДІЛ 2. ТЕНДЕНЦІЇ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ	14
Висновки до розділу 2.	20
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС	22
Висновки до розділу 3.	30
ВИСНОВКИ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.	34

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасна ринкова економіка характеризується постійними змінами, загостренням конкуренції та непередбачуваністю умов функціонування. Наявність фінансових ресурсів є одним із ключових факторів успіху у веденні підприємницької діяльності для мінімізації негативного впливу внутрішнього та зовнішнього середовища. У разі недостатньої кількості власних ресурсів підприємства для ведення господарської діяльності, виникає потреба у пошуку зовнішніх джерел фінансування, у тому числі залученні іноземних інвестицій. Це сприятиме розширенню ринків збуту продукції, доступу до новітніх технологій, а також покращенню фінансового стану підприємства у коротко- та довгостроковій перспективі.

Питання інвестиційної діяльності та залучення іноземних інвестицій в економіку країни висвітлено у наукових працях таких науковців, як: Д. Атаманюк, Н. Бахур, С. Волошенко, О. Гаврилюк, О. Гаркавенко, В. Ковальов, Н. Куровська, М. Любецька, Л. Недільська, Н. Овандер, О. Федорчук, І. Чекмасовата ін. Проте питання, пов'язані з перспективними напрямками залучення іноземних інвестицій в український бізнес, потребують проведення окремого дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретико-методичне обґрунтування сучасних проблем іноземного інвестування з наступною розробкою рекомендацій щодо його залучення в український бізнес.

Зазначена мета зумовила розв'язання наступних *завдань* кваліфікаційної роботи:

- обґрунтувати сутність поняття «іноземні інвестиції»;
- окреслити переваги та недоліки залучення іноземних інвестицій;
- проаналізувати сучасний стан та тенденції залучення іноземних інвестицій в Україну;
- визначити напрями покращення інвестиційної привабливості країни;

- запропонувати перспективні напрями залучення іноземних інвестицій в український бізнес.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та прикладних аспектів залучення іноземних інвестицій в Україну.

Об'єктом дослідження є процес залучення іноземних інвестицій в економіку країни.

Методи дослідження. Написання кваліфікаційної роботи передбачало використання таких загальнонаукових та специфічних методів дослідження: *абстрактно-логічного* – при здійсненні теоретичних узагальнень, трактуванні поняття «іноземні інвестиції» та формуванні висновків; при визначенні різноманітних факторів впливу на процес залучення іноземних інвестицій в український бізнес; *статистико-економічного* – для визначення сучасних тенденцій розвитку інвестування та залучення іноземних інвестицій в український бізнес; SWOT-аналіз – при встановленні слабких та сильних сторін залучення іноземних інвестицій у вітчизняний бізнес з метою мінімізації ризиків; *табличного і графічного прийомів* – для здійснення наочного зображення результатів проведеного дослідження тощо.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Основні результати дослідження кваліфікаційної роботи пройшли апробацію на наступних науково-практичних конференціях:

- «Переваги та недоліки залучення іноземних інвестицій в український бізнес», опублікованій у збірнику праць міжфакультетської студентської науково-практичної конференції «Студентські наукові читання – 2023» за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт (30 листопада 2023 р., м. Житомир, Поліський національний університет);

- «Напрями покращення інвестиційної привабливості України», опублікованій у збірнику праць IX Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, присвяченій 72-ій річниці від дня народження д.е.н., професора Петра Степановича Березівського (9 березня 2023 р., м. Львів, Львівський національний університет природокористування);

- «Аналіз та оцінка впливу іноземних інвестицій на розвиток українського бізнесу», опублікованій збірнику наукових праць за результатами науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та молодих вчених НІІ менеджменту, бізнесу і права «Наукові читання – 2023» (м. Житомир, Поліський національний університет).

Елементи наукової новизни одержаних результатів базуються на результатах SWOT-аналізу, який показує сильні і слабкі сторони залучення іноземних інвестицій та ризики, які необхідно мінімізувати, а також розробити шляхи покращення інвестиційного клімату в країні й перспективні напрями іноземного інвестування в український бізнес.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення та пропозиції, сформульовані в процесі дослідження, можуть використовуватись вітчизняними підприємствами у процесі здійснення інвестиційної діяльності, а саме: для розробки та впровадження перспективних напрямів залучення іноземних інвестицій.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (45 найменувань). Основний текст роботи викладено на 30 сторінках. Ілюстративний матеріал представлено у вигляді 4 таблиць та 7 рисунків.

У першому розділі обґрунтовано теоретичні засади залучення іноземних інвестицій. У другому розділі проаналізовано сучасний стан та тенденції залучення іноземних інвестицій в економіку України. В третьому розділі запропоновано стратегічні напрями залучення іноземних інвестицій в український бізнес та формування сприятливого інвестиційного клімату в країні.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Однією з важливих передумов соціально-економічного розвитку вітчизняного бізнесу є забезпечення його достатнім обсягом інвестиційних ресурсів. Зокрема, вкладення іноземного капіталу в різні сфери підприємницької діяльності сприятиме формуванню виробничого потенціалу на основі інноваційних технологій, оновленні застарілого обладнання, вдосконаленні методів управління, і як наслідок, забезпечить підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств та країни в цілому. Водночас, в умовах воєнного стану нашої країни та впливу існуючих негативних чинників, що зумовлюють низький рівень інвестиційної привабливості, обсяг надходження іноземних інвестицій у вітчизняну економіку є незначним [21].

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність», поняття «інвестиції» розглядається у якості «всіх видів майнових та інтелектуальних цінностей, які розміщуються в об'єкти підприємницької діяльності, завдяки чому утворюється прибуток, а також може досягатися соціальний або екологічний ефекти» [37]. Інвестиції характеризують загальний рівень зростання соціально-економічного рівня економіки країни, виконуючи важливу функцію в процесі зростання виробництва, національного доходу, розвитку підприємницької діяльності та розширеного відтворення економіки [6].

Відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування», іноземні інвестиції розглядаються у якості певних цінностей, вкладених інвесторами-нерезидентами з метою ведення інвестиційної діяльності для отримання прибутку або отримання соціального ефекту від своєї діяльності [38]. Іноземні інвестиції, частка яких в статутному капіталі підприємства повинна бути не менше десяти відсотків, можуть бути залучені у різні бізнес-структури з будь-якими організаційно-правовими формами [38].

Економічна сутність поняття «прямі іноземні інвестиції» фокусується на тому, що їх необхідно відносити до довгострокових вкладень, що полягають у розміщенні матеріальних засобів бізнес-партнерами інших країн в економіку держави [33]. Важливість прямих іноземних інвестицій полягає у надходженні в країну додаткового капіталу, вкладання якого сприяє реалізації великомасштабних бізнес-проектів, застосування новітніх технологій, сучасних методів ведення бізнесу та системи управління підприємницькою діяльністю.

Існує кілька підходів до трактування поняття іноземних інвестицій, серед яких можна виділити такі концепції [37]:

1. «Витратна концепція: розглядає іноземні інвестиції як витрати, спрямовані на створення нових виробничих можливостей в сферах техніки, фінансування житла, промисловості чи сільського господарства. Це також включає витрати на розширення основного капіталу та поліпшення освіти й здоров'я працівників, сприяючи тим самим отриманню додаткового прибутку.

2. Концепція вкладення капіталу: розглядає "іноземні інвестиції" як загальний обсяг різновидів цінностей, які іноземні інвестори вкладають у проекти інвестиційної діяльності на території конкретної країни з метою подальшого отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

3. Обмінна концепція: визнає інвестування як можливість обміну капіталу на майбутнє задоволення інвестиційними благами».

Слушною є думка Говорушко Т. А. й Обушної Н. І., що «...сутність прямих іноземних інвестицій полягає у «залученні капіталу в підприємство за межами країни, щоб забезпечити довгостроковий економічний інтерес через одержання інвестором контролю над об'єктом інвестування і передбачає отримання прибутку або має соціальний, інноваційний, екологічний та інший ефект» [13]. Науковці Цимбалюк Ю., Корман І. та Ролінський О. вважають, що іноземні інвестиції є «...не тільки джерелом фінансування інвестицій, але й виступають як засіб залучення передового управлінського досвіду, а також сприяють відтворенню виробництва на основі технологічних та технічних новацій» [44].

На сьогоднішній день в Україні основними видами іноземних інвестицій є наступні[38]:

- «...іноземна валюта, яка конвертується НБУ;
- національна валюта (відповідно до законодавства України);
- майно (рухоме і нерухоме), а також майнові права, які з ним пов'язані;
- цінні папери (акції, облігації тощо) та корпоративні права;
- грошові вимоги й права щодо виконання договірних зобов'язань;
- авторські права, корисні моделі, права на винаходи, інноваційні розробки, права інтелектуальної власності з підтвердженою вартістю та експертною оцінкою;
- права на ведення господарської діяльності, на користування надрами й використання природних ресурсів (відповідно до законодавства) тощо».

Водночас іноземні інвестиції можна здійснювати таким чином [38]:

- «...у вигляді часткового залучення або придбання частки діючої компанії;
- як окремо створене підприємство іноземним інвестором або повністю придбане у власність діюче підприємство;
- шляхом отримання у власність рухомого чи нерухомого майна, приміщення, обладнання, транспорту, майнового комплексу у вигляді цінних паперів;
- у процесі використання природних ресурсів та отримання прав на користування землею;
- в отриманні інших майнових прав;
- у веденні підприємницької діяльності шляхом складання угоди про розподіл продукції тощо».

Висока інвестиційна активність країни сприяє розвитку різних сфер бізнесу, що досягається шляхом ефективного використання іноземного капіталу у пріоритетних сферах матеріального виробництва для покращення системи управління, розширення виробничих потужностей, створення нових високотехнологічних продуктів, підвищення загального рівня

конкурентоспроможності вітчизняних виробників, інвестиційної привабливості країни, а також виходу вітчизняних виробників на світові ринки[21].

Гордієнко В. О., Шевченко Н. І. та Сугакова Д. О. стверджують, що «залучення прямих іноземних інвестицій передбачає розподіл контролю у процесі ведення бізнесу і, як правило, пов'язано з володінням матеріальними активами, наприклад: організація і будівництво підприємства, зокрема те, що складно швидко продати або вивезти. Таким чином, іноземні інвестори можуть бути більш зацікавлені в розвитку подальшої діяльності свого бізнесу й виведення активів навіть при виявленні перших ознак появи кризових ситуацій на підприємстві» [14].

Процес залучення іноземних інвестицій у веденні підприємницької діяльності має певні переваги та недоліки, які варто враховувати при плануванні інвестиційної діяльності та управлінні підприємницькою діяльністю (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Переваги та недоліки залучення іноземних інвестицій у вітчизняний бізнес

Переваги	Недоліки
✓ доступ до прогресивних технологій та впровадження інноваційних продуктів; ✓ сприяння створенню нових виробничих потужностей; ✓ можливість залучення дешевих кредитних коштів; ✓ можливість проведення модернізації й оновлення техніки та обладнання; ✓ розширення ринків збуту продукції; ✓ сприяння підвищенню кваліфікації та навчанню персоналу; ✓ підвищення мотивації працівників на всіх рівнях; ✓ досягнення соціального ефекту; ✓ підвищення іміджу та репутації компанії; ✓ покращення фінансових результатів ведення підприємницької діяльності; ✓ зростання вартості бізнесу на перспективу.	✓ часткова втрата контролю за веденням бізнесу; ✓ обмеження сфери впливу та зниження оперативності у процесі прийняття управлінських рішень (лише за участю іноземного інвестора); ✓ виникнення конфлікту інтересів власників бізнесу з представниками іноземних бізнес-партнерів; ✓ неможливість саморозвитку підприємства у зв'язку з участю іноземного інвестора у формуванні активів підприємства; ✓ ймовірність отримання негативного досвіду ненадійного іноземного бізнес-партнерства, метою якого є доведення до банкрутства компанії для усунення конкурента.

Джерело: адаптовано [27 с. 82].

З однієї сторони, залучення іноземних інвестицій обмежує сфери впливу та контроль за веденням бізнесу, унеможлиблює саморозвиток підприємства, створюючи конфліктні ситуації й неузгодженість між власниками бізнесу з представниками іноземних бізнес-партнерів, тим самим знижуючи оперативність у прийнятті управлінських рішень, а з іншої сторони, – сприяє подальшому розвитку на основі прогресивних технологій, створенню нових виробничих потужностей, доступу до інновацій, залученню дешевих кредитів, що відкриває нові можливості: розширення ринків збуту продукції, підвищення іміджу та репутації компанії, мотивації працівників, досягнення соціального ефекту, а також покращення фінансових результатів ведення підприємницької діяльності в цілому [41].

На думку Нікітіної А. В., під час розробки стратегії залучення прямих іноземних інвестицій важливо проводити аналіз можливих переваг та існуючих недоліків для конкретного підприємства, враховуючи потреби у додатковому капіталі, впровадженні новітніх технологій, а також застосовуючи сучасні підходи у менеджменті компанії. Таким чином, можна розглядати партнерські відносини між підприємством та іноземним інвестором як додатковий ресурс для підвищення конкурентоспроможності та отримання прибутку. Це відкриває можливості для створення вартості для обох сторін залежно від розвиненості їх організаційних можливостей та здібностей управляти ресурсами підприємства [27, с. 83].

Таким чином, залучення прямих іноземних інвестицій у діяльність підприємства зумовлює задоволення потреб та врахування інтересів всіх зацікавлених сторін. Необхідно наголосити, що підприємство не функціонує відокремлено, а лише у взаємодії з інвесторами й іншими зацікавленими сторонами. Такий підхід сприяє розширенню можливостей для бізнесу, підвищенню конкурентоспроможності й отриманню прибутку, мінімізуючи фінансові ризики та пом'якшуючи дію негативних чинників впливу на підприємство [40].

Висновки до розділу 1

1. Обґрунтовано економічну сутність поняття «прямі іноземні інвестиції» як довгострокові вкладення, які розміщені у вигляді матеріальних засобів бізнес-партнерами інших країн в економіку держави. Відзначено важливість прямих іноземних інвестицій, яка полягає у надходженні в країну додаткового капіталу, що сприяє реалізації нових великих бізнес-проектів, застосування інновацій, впровадження сучасних методів ведення бізнесу, а також покращення системи управління підприємницькою діяльністю.

2. Наголошено на тому, що підприємство має функціонувати не відокремлено, а лише у взаємодії з іноземними інвесторами та іншими зацікавленими сторонами, узгоджуючи питання, що виникають у процесі управління фінансовою діяльністю. Такий підхід сприяє розширенню можливостей для бізнесу, підвищенню конкурентоспроможності й максимізації прибутку, мінімізуючи фінансові ризики та пом'якшуючи дію негативних чинників впливу на підприємство.

РОЗДІЛ 2

ТЕНДЕНЦІЇ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Вітчизняна економіка має значний потенціал для залучення іноземних інвестицій, оскільки в нашій країні є доступні природні ресурси, вигідне географічне розташування, розвинена промисловість та кваліфікована робоча сила. Залучення іноземних інвестицій сприятиме розвитку галузей економіки, що потребують значних капіталовкладень, таких як: енергетична, оборонна, транспортна, металургійна, промислова, ІТ-індустрія, сільське господарство тощо.

Відповідно до даних унікальної електронної платформи – інвестиційної ініціативи уряду *AdvantageUkraine*, зібрано майже 500 інвестиційних проектів та можливостей перспективних галузей, інвестиційний потенціал яких становить: «оборонна промисловість – 43 млрд дол.; металургія та металообробка – 26 млрд дол.; агропромисловий комплекс – 34 млрд дол.; енергетика – 177 млрд дол.; фармацевтична промисловість – 19 млрд дол.; природні ресурси – 5,6 млрд дол.; логістика та інфраструктура – 123 млрд дол.; меблева та деревообробна промисловість – 5 млрд дол.; інновації та технології – 11 млрд дол.; промислове виробництво – 16 млрд дол. (рис. 1) [1].

Рис. 2.1. Інвестиційний потенціал перспективних галузей економіки, млрд дол.

Джерело: побудовано за даними [1].

Проте воєнні дії на території України призводять до значних руйнувань, економічних збитків та виникненню потреби у ліквідації негативних наслідків і відбудові нашої держави. Водночас відбувається значне зниження ділової активності бізнесу та інвестиційної привабливості країни. «За даними *European Business Association*, у першому кварталі 2022 р. відбулося падіння «інтегрального показника Індексу інвестиційної привабливості України до 2,17 балів з 5-ти можливих, що є найнижчим значенням з 2013 р. У другому кварталі 2022 р. даний показник дещо відновився і сягнув 2,48 бали, а отже, – відбулося його зростання майже на 0,3 бали» [15].

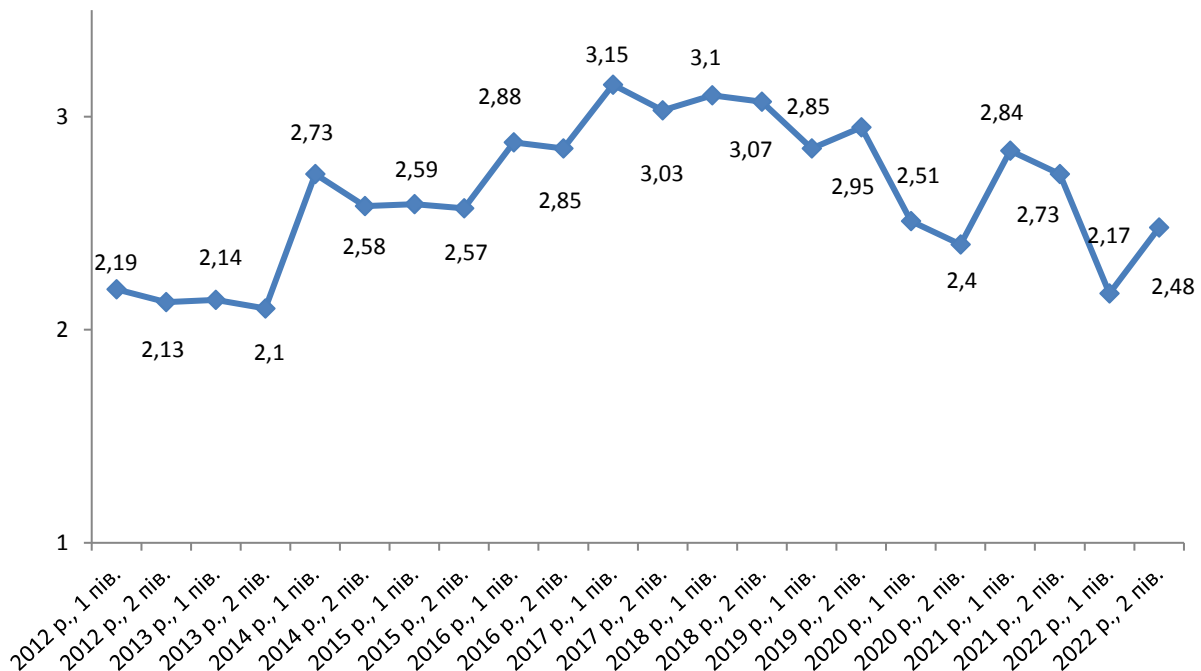

Рис. 2.2. Індекс інвестиційної привабливості України, 2012-2022 рр.

Джерело: розраховано за даними [15].

«До введення військового стану в Україні існувала стійка тенденція до покращення показників щодо інвестиційного клімату відповідно до індексу Світового банку *Doing Business*. Найкращим прикладом було зростання цього показника протягом 2019-2020 рр. на 7 позицій, з 71 до 64 відповідно (зі 190 країн). Позитивним було досягнення прогресу в одержанні дозволу на сфері:будівництва, підключення до електроенергії, захист міноритарних інвесторів та транскордонну торгівлю» [5].

Адже попри війну в Україні, прямі іноземні інвестиції все таки надходили до економіки країни, а за три квартали 2022 р. загальна сума їх становила 190 млн дол. [40]. Але у порівнянні з 2021 р. за відповідний період відбулося суттєве зниження даного показника майже у 27 разів. Втім, залучення прямих іноземних інвестицій є основним фінансовим інструментом у процесі відновлення вітчизняного бізнесу й функціонування економіки країни в цілому.

Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в економіку країни протягом 2012-2023 рр. засвідчує нестійку тенденцію щодо припливу іноземного капіталу (рис. 2.3).

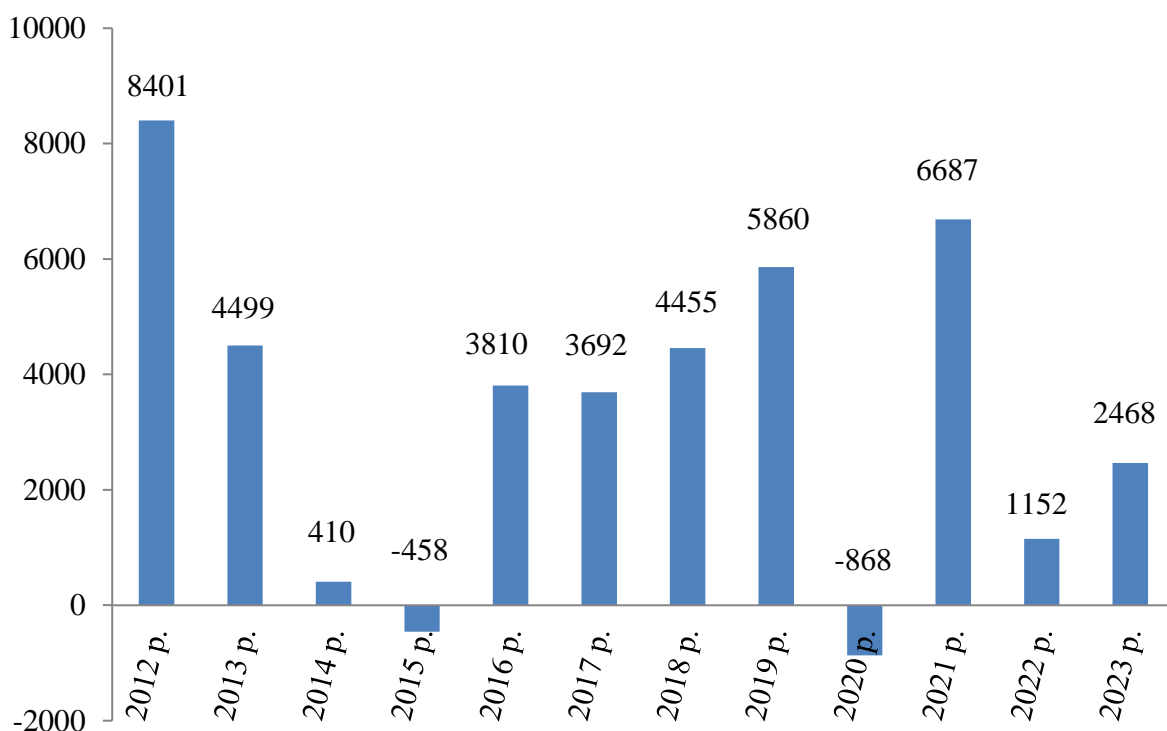

Рис. 2.3. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в Україну за період 2012-2023 рр., млн дол. США

Джерело: побудовано на основі даних [40].

Примітка: *показник 2023 р. – за перше півріччя.

Обсяг надходження іноземного капіталу у 2022 р. в порівнянні з 2012 р. скоротився більш ніж у 10 разів з 8401 млн дол. США до 838 млн дол. США [40]. Протягом досліджуваного періоду неодноразово відбувалося скорочення припливу іноземних інвестицій. Зокрема, у 2013 р. у порівнянні з 2012 р. цей показник зменшився майже у 2 рази (з 8401 до 4499 млн дол. США). У 2014 р. та

у 2015 р. також відбулося суттєве зменшення кількості іноземних інвестицій, їх надходження в Україну становило відповідно 410 та -458 млн дол. США [21].

Варто відзначити, що таке становище було викликане нестабільною політичною та економічною ситуацією у зв'язку із вторгненням росії на Схід країни та анексією Криму, що мали негативний вплив не лише на обсяг інвестицій в економіку країни, але й на відтік іноземного капіталу через відсутність безпеки для інвесторів, а також високий рівень ризику [21].

У період 2016-2019 рр. показник припливу прямих іноземних інвестицій варіював у межах 3692-5860 млн дол. США, зазнавши найсуттєвішого падіння за досліджуваний період у 2020 р. Пандемія COVID-19 вразила економіку країн по всьому світу, включаючи Україну, що призвело до негативного впливу на прямі інвестиційні потоки. Інвестиційні надходження в Україну відзначився від'ємним значенням у розмірі -868,2 млн дол. США, оскільки відтік інвестицій переважав над припливом [21].

У 2021 р. відбулося значне зростання обсягу інвестицій у порівнянні з 2020 р. майже на 7555 млн дол. США і становило 6687 млн дол. США. Проте це значення менше показника 2012 р. на 1714 млн дол. США, але мало позитивну тенденцію до подальшого нарощування інвестицій. Існуюче зростання обсягу іноземного капіталу у 2021 р. мало б позитивно відзначитись на розвитку вітчизняного бізнесу [40].

Проте з початком війни з росією відбулося суттєве падіння обсягу іноземних інвестицій майже на 5849 млн дол. США. Зокрема, у порівнянні з 2021 р., у 2022 р. надходження іноземного капіталу становило лише 1152 млн дол. США. Така тенденція свідчить про вплив негативних чинників на рішення іноземних інвесторів, а також знижує рівень інвестиційної привабливості країни.

Позитивним є те, що за перше півріччя 2023 р. в Україну надійшло у 2 рази більше іноземного капіталу, ніж за попередній рік. Цей показник за півроку становив 2468 млн дол. США., що на 1316 млн дол. США більше показника 2022 р. загалом [21].

У розрізі світових країн, найбільшу питому вагу у надходженні прямих інвестицій в Україну у 2022 р. становили Кіпр та Нідерланди відповідно 31,7 % та 21,6 %, Швейцарії – 5,8 %, Німеччини та Великобританії – по 4,6 %, Австрії – 3,0 % (рис. 2.4). Питома вага інвестицій з Люксембургу складала 2,4 %, Франції – відповідно 2,0 % [34].

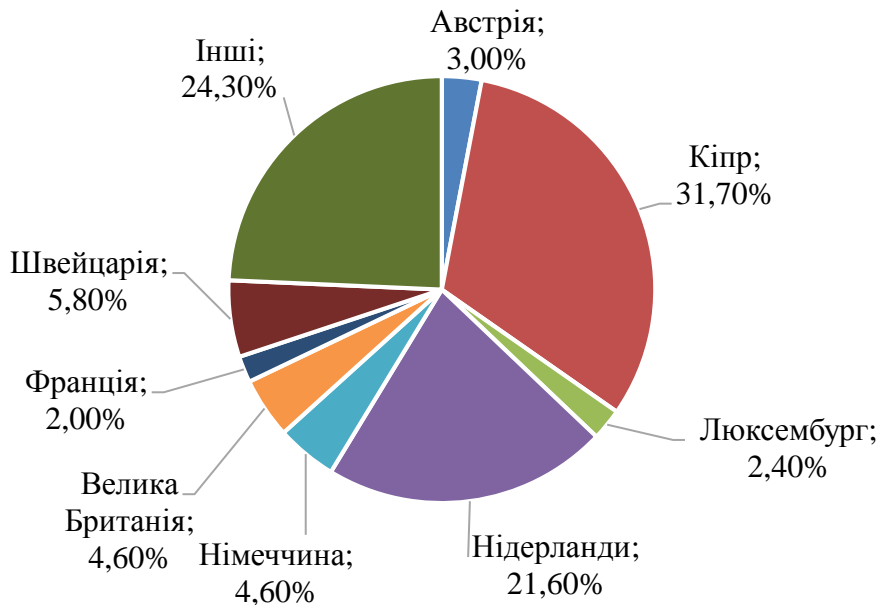

Рис. 2.4. Питома вага надходження прямих іноземних інвестицій в Україну у розрізі країн, 2022 р.

Джерело: побудовано на основі даних [34].

Варто відзначити, що найпривабливішою сферою діяльності вітчизняного бізнесу для іноземних інвесторів у 2022 р., як і протягом попередніх років, залишалася промислова галузь, питома вага залученого іноземного капіталу в яку становила 30,8 % (рис. 2.5).

Обсяг прямих іноземних інвестицій у сільське, лісове та рибне господарство склав 12,6 %; у транспорт, складське господарство, поштову та кур'єрську діяльність – 12,1 %, в оптову й роздрібну торгівлю, для ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – майже 9 %, на потреби державного управління й оборони; обов'язкового соціального страхування – 8,9 %, на будівництво – 8,0 % [34].

Найменш привабливими для іноземних інвесторів виявилися такі напрями фінансування, як охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, залучення коштів в яку становили лише 4,3 %, сфера інформації та телекомунікацій – 4,1 %, а також на здійснення операцій з нерухомим майном – 3,5 %. відповідно [34].

Рис. 2.5. Структура прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності, 2022 р.

Джерело: побудовано на основі даних [34].

Зазвичай, низький рівень активності залучення іноземного капіталу в економіку країни вказує на: складну політичну та економічну ситуацію в країні; воєнні дії; високий рівень інфляції та податкового навантаження; поширення корупції; низький рівень інвестиційної привабливості різних сфер економічної діяльності тощо [41].

Отже, за результатами проведеного дослідження встановлено, що в економіку нашої країни залучається недостатня кількість іноземних інвестицій,

що мають негативний вплив на подальший розвиток українського бізнесу. Лише подолавши причини, які зумовлюють погіршення інвестиційного клімату в окремих галузях економіки країни та гальмують активність потенційних іноземних інвесторів, можна вирішити цю проблему. Оскільки важливою передумовою для покращення інвестиційної привабливості в країні є політична та економічна стабільність, наша держава залишається однією з найбільш ризикованих європейських країн для розміщення іноземного капіталу.

Висновки до розділу 2

1. На основі проведеного дослідження встановлено, що динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в економіку країни протягом 2012-2023 рр. засвідчує нестійку тенденцію щодо припливу іноземного капіталу. Пандемія COVID-19 вразила економіку країн по всьому світу, включаючи Україну, що призвело до негативного впливу на прямі інвестиційні потоки. Інвестиційні надходження в Україну у 2020 р. відзначився від'ємним значенням у розмірі -868,2 млн дол. США, оскільки відтік інвестицій переважав над припливом.

2. У 2021 р. відбулося значне зростання обсягу інвестицій у порівнянні з 2020 р. майже на 7555 млн дол. США і становило 6687 млн дол. США. У 2022 р. відбулося різке зменшення іноземних інвестицій майже на 5535 млн дол. США. Позитивним є те, що за перше півріччя 2023 р. в Україну надійшло 2468 млн дол. США, що у 2 рази більше іноземного капіталу, ніж за попередній рік.

3. Відзначено, що найпривабливішою сферою діяльності вітчизняного бізнесу для іноземних інвесторів у 2022 р., як і протягом попередніх років, залишалася промислова галузь, питома вага залученого іноземного капіталу в яку становила 30,8 %. Зазвичай, низький рівень активності залучення іноземного капіталу в економіку країни вказує на: складну політичну та економічну ситуацію в країні; воєнні дії; високий рівень інфляції та податкового

навантаження; поширення корупції; низький рівень інвестиційної привабливості різних сфер економічної діяльності тощо.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС

Наразі існує низка проблем, які негативно впливають на процес підвищення ділової активності бізнесу та покращення інвестиційної привабливості країни, а саме: воєнна агресія росії; високий рівень корупції; недосконалість законодавчо-нормативної бази та правового захисту; політична й економічна нестабільність; складність взаємовідносин інвесторів з місцевими органами влади; наявність ризиків неотримання очікуваних результатів від інвестиційної діяльності тощо.

Водночас, до основних переваг інвестування в Україну варто віднести «наявність: стратегічного географічного розташування в центральній частині між Європою та Азією; багатих природних ресурсів (значних запасів марганцевих та залізних руд); розвинутого аграрного сектору; угоди про вільну торгівлю з ЄС і кандидата у члени Європейського Союзу, що відкриє нашій державі доступ до світових ринків; одного з найбільших ринків Європи (43,5 млн споживачів); кваліфікованої та недорогої робочої сили (одного з популярних центрів розвитку інформаційно-комунікаційних технологій зі значною кількістю інженерів-програмістів, бізнес аналітиків та інших фахівців галузі, кількість яких протягом останнього десятиліття стабільно зростає; якісної системи освіти (великої кількості висококваліфікованих спеціалістів у різних галузях економіки)» [20].

Інвестиційну привабливість бізнесу не можливо недооцінювати при прийнятті управлінських рішень щодо ефективного розміщення капіталу. Об'єктивну оцінку інвестиційної привабливості необхідно надавати всім зацікавленим особам (власникам, інвесторам, кредиторам, фінансовим посередникам, персоналу та ін.), причому важливо реально визначати й оцінювати ризики, аналізувати існуючі загрози й можливості для підприємства, а також намічати подальші перспективи розвитку [27].

Однією із складових інвестиційної привабливості бізнесу є фінансовий стан підприємства, на рівень якого впливає якість управління капіталом, майном, прибутковістю. Крім цього, інвестиційна привабливість охоплює такі складові, як: економічна, технологічна, фінансова, екологічна та соціальна сфери, що надає можливість оцінити потенційний об'єкт інвестування. Такий багатогранний підхід зумовлює прийняття зваженого рішення інвестора щодо можливості інвестування для нарощення капіталу у перспективі. До того ж показники для оцінювання інвестиційної привабливості носять якісний і кількісний характер, аналіз яких враховує рівень впливу на формування інвестиційної привабливості бізнесу кожного показника окремо та у сукупності [27].

В умовах воєнного стану вітчизняний бізнес потребує значних інвестиційних ресурсів, у тому числі іноземного капіталу. У процесі ведення ефективної підприємницької діяльності на основі інноваційних технологій та оновленні існуючих виробничих потужностей, бізнесу не достатньо внутрішніх інвестиційних ресурсів. Виникає потреба у залученні іноземного капіталу, отримати який можуть переважно бізнес-структури, рівень інвестиційної привабливості яких задовольняє вимоги іноземних бізнес-партнерів [40].

Основним методом для визначення чинників у процесі формування інвестиційної привабливості українського бізнесу з метою підвищення рівня залучення іноземних інвестицій у вітчизняний бізнес є SWOT-аналіз. Він дозволяє окреслити переваги, недоліки, загрози й можливості залучення іноземних інвестицій на основі формування високого рівня інвестиційної привабливості бізнесу [40].

У результаті проведеного дослідження сформовано сильні і слабкі сторони ведення бізнесу у формуванні інвестиційної привабливості на основі SWOT-аналізу (табл. 3.1). Позитивний вплив на ведення бізнесу безперечно мають сильні сторони й можливості, що сприяють зростанню рівня конкурентоспроможності, підвищенню іміджу та ділової репутації підприємства.

Сильні та слабкі сторони формування інвестиційної привабливості
вітчизняного бізнесу на основі SWOT-аналізу

Фактори впливу	Сильні сторони	Слабкі сторони
Наявність перспективних напрямів ведення підприємництва в Україні	V	
Корупційна складова у веденні бізнесу		V
Щорічні надходження іноземного капіталу у різні сфери виробничої діяльності	V	
Низький рівень мотивації персоналу		V
Неналежний рівень матеріально-технічного забезпечення підприємств		V
Наявність наукових розробок та інноваційних впроваджень у виробництво	V	
Наявність перспективних напрямів ведення підприємництва в Україні	V	
Зростання дебіторської заборгованості за надані товари та послуги		V
Існування реальних об'єктів для розміщення іноземного капіталу		
Відтік працездатного населення за кордон		V
Наявність природних ресурсів	V	
Підготовка висококваліфікованих працівників	V	
Порушення логістики на підприємствах		V
Неналежний рівень ведення бізнесу, що не відповідає світовим сертифікатам та стандартам якості		V
Недосконала законодавча база для іноземних інвесторів		V
Разом	6	8

Джерело: власні дослідження та адаптовано [26].

Переважно слабкі сторони й загрози гальмують фінансово-економічний розвиток, а також створюють негативний імідж і зумовлюють втрату переважної кількості клієнтів через недовіру та низький рівень конкурентоспроможності підприємства. Український бізнес у більшості випадків має слабкі сторони, які дещо за кількістю переважають сильні. Тому важливо для підприємства зміцнювати своє позиціонування як у внутрішньому, так і зовнішньому

середовищі, враховуючи основні загрози та можливості для подальшої діяльності.

Таблиця 3.2

Можливості та загрози у формуванні інвестиційної привабливості вітчизняного бізнесу на основі SWOT-аналізу

Фактори впливу	Можливості	Загрози
Участь бізнесу у виробництві товарів для потреб збройних сил	✓	
Пропагування продукції вітчизняних виробників на внутрішньому та зовнішньому ринках	✓	
Недостатній рівень дотримання нормативно-правової бази		✓
Розширення можливостей для бізнесу завдяки євроінтеграційним процесам	✓	
Поглиблення військового конфлікту в країні		✓
Зниження купівельної спроможності населення		✓
Взаємодія між бізнес-партнерами з різних країн світу	✓	
Розробка механізму страхування інвестицій під час бойових дій	✓	
Економічна та політична нестабільність		✓
Мінімізація втручання держави у ведення бізнесу в країні	✓	
Погіршення стану довкілля		✓
Стимулювання розвитку міжнародної взаємодії	✓	
Низький рівень взаємодії із зацікавленими сторонами бізнес-структур		✓
Впровадження принципів прозорості та відкритості ведення бізнесу	✓	
Недостатній рівень соціальної відповідальності бізнесу		✓
Зростання рівня інфляції в країні		✓
Сповільнення процесу впровадження принципів прозорості ведення бізнесу		✓
Разом	7	9

Джерело: власні дослідження та адаптовано [26].

В сучасних умовах ведення бізнесу існують певні загрози в якості негативних чинників у процесі ведення підприємницької діяльності. Завдяки існуючим можливостям є всі підстави для мінімізації ризиків та негативного впливу деструктивних факторів на формування інвестиційної привабливості українського бізнесу. Матрицю SWOT-аналізу факторів впливу на формування інвестиційної привабливості вітчизняного бізнесу побудуємо на основі визначення основних факторів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Матриця SWOT-аналізу факторів впливу на формування інвестиційної привабливості вітчизняного бізнесу

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Наявність перспективних напрямів ведення підприємництва в Україні 2. Існування реальних об'єктів для розміщення іноземного капіталу 3. Щорічні надходження іноземного капіталу у різні сфери виробничої діяльності 4. Наявність природних ресурсів 5. Підготовка висококваліфікованих працівників 6. Наявність наукових розробок та інноваційних впроваджень у виробництво	1. Корупційна складова у веденні бізнесу 2. Низький рівень мотивації персоналу 3. Неналежний рівень матеріально-технічного забезпечення підприємств 4. Зростання дебіторської заборгованості за надані товари та послуги 5. Відтік працездатного населення за кордон 6. Порушення логістики на підприємствах 7. Неналежний рівень ведення бізнесу, що не відповідає світовим сертифікатам та стандартам якості 8. Недосконала законодавча база для іноземних інвесторів
Можливості	Загрози
1. Участь бізнесу у виробництві товарів для потреб збройних сил 2. Пропагування продукції вітчизняних виробників на внутрішньому та зовнішньому ринках 3. Розширення можливостей для бізнесу завдяки євроінтеграційним процесам 4. Взаємодія між бізнес-партнерами з різних країн світу 5. Розробка механізму страхування інвестицій під час бойових дій 6. Мінімізація втручання держави у ведення бізнесу в країні 7. Стимулювання розвитку міжнародної взаємодії	1. Недостатній рівень дотримання нормативно-правової бази 2. Поглиблення військового конфлікту Зниження купівельної спроможності населення 3. Економічна та політична нестабільність 4. Погіршення стану довкілля 5. Низький рівень взаємодії із зацікавленими сторонами бізнес-структур 6. Недостатній рівень соціальної відповідальності бізнесу 7. Зростання рівня інфляції в країні 8. Сповільнення процесу впровадження принципів прозорості ведення бізнесу

Джерело: власні дослідження та адаптовано [26].

Наочно зобразимо інтерпретацію результатів SWOT-аналізу факторів впливу на формування інвестиційної привабливості вітчизняного бізнесу (рис. 3.1).

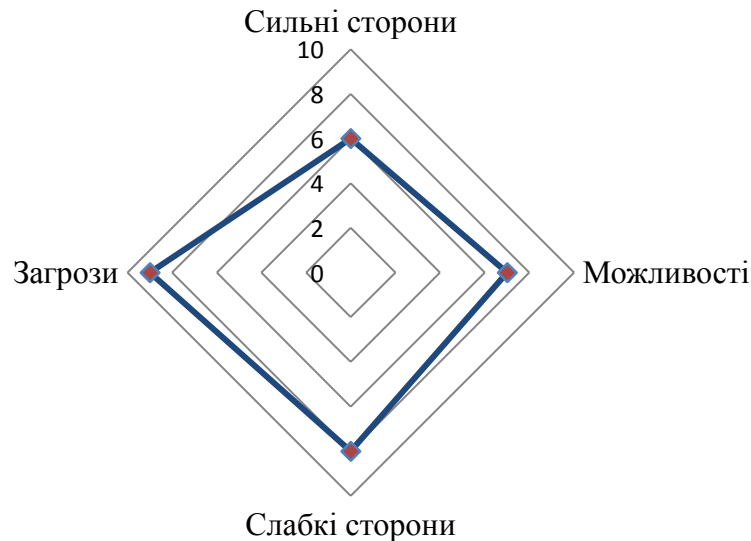

Рис. 3.1. Графічне зображення результатів SWOT-аналізу факторів впливу на формування інвестиційної привабливості вітчизняного бізнесу

Джерело: власні дослідження.

На основі проведеного аналізу інвестиційної привабливості вітчизняного бізнесу необхідно враховувати визначені фактори у процесі ведення господарської діяльності, у тому числі й за участі іноземних бізнес-партнерів. Це мінімізує негативний вплив деструктивних чинників та забезпечить реалізацію можливостей покращення інвестиційної привабливості бізнес-структур.

Такий підхід зумовить зростання рівня залучення іноземних інвестицій, які сприятимуть створенню нових виробничих потужностей, проведення модернізації й оновлення техніки та обладнання, підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення підприємств, відкриття доступу до прогресивних технологій та впровадження інноваційних продуктів, розширення ринків збуту продукції, належний рівень ведення бізнесу, що відповідає світовим сертифікатам та стандартам якості, підвищення іміджу та репутації компанії, покращення фінансових результатів ведення підприємницької діяльності, а також зростання вартості бізнесу в цілому.

Проте кількість надходження іноземного капіталу в економіку країни постійно коливається, для прогнозування даного показника побудовано лінію тренду на основі логарифмічної апроксимації (рис. 3.1).

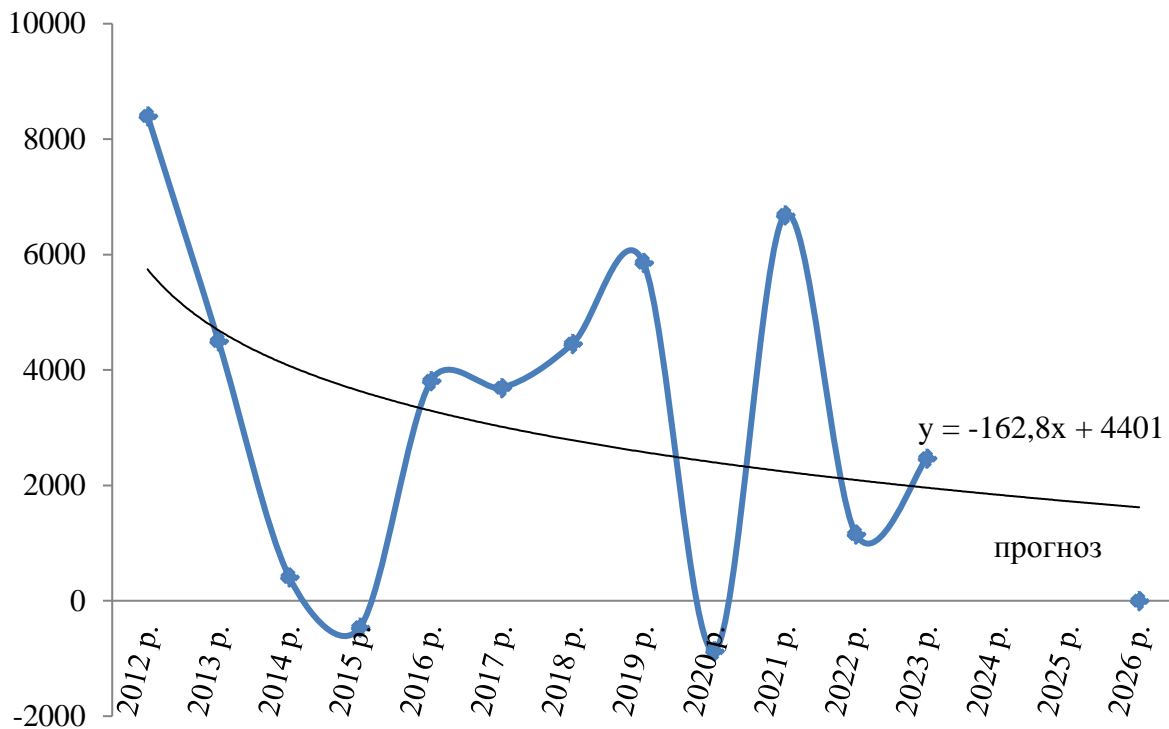

Рис. 3.1. Прогнозування надходження іноземних інвестицій в Україну, 2024-2026 рр.

Джерело: власні дослідження [40].

Зокрема, негативним є те, що величина достовірності апроксимації ($R^2 = 0,041$) має досить віддалене значення від 1. Це свідчить про низький рівень достовірності даного рівняння, що пов'язане з великою кількістю внутрішніх та зовнішніх чинників впливу на процес надходження іноземного капіталу у вітчизняний бізнес та нестійку щорічну тенденцію формування. На основі побудованого рівняння розрахуємо прогнозні значення залучення іноземних інвестицій на 2024-2026 рр.

$$(2024 \text{ р.}) y = -162,8x + 4401 = -162,8 \times 13 + 4401 = 2284,6 \text{ млн дол. США}$$

$$(2025 \text{ р.}) y = -162,8x + 4401 = -162,8 \times 14 + 4401 = 2121,8 \text{ млн дол. США}$$

$$(2026 \text{ р.}) y = -162,8x + 4401 = -162,8 \times 15 + 4401 = 1959,0 \text{ млн дол. США}$$

Як засвідчують прогностичні показники, за період з 2024-2026 рр. існує незначна ймовірність, враховуючи низький рівень показника достовірності (R^2), що показник надходження іноземного капіталу в Україну буде щороку зменшуватись на 162, 8 млн дол. США. Тому особливо актуальним є питання підвищення інвестиційної привабливості українського бізнесу та економіки країни в цілому.

Важливим є твердження, що «для залучення іноземних інвестицій потрібно: створити сприятливе бізнес-середовище шляхом спрощення процедур і документації, які ускладнюють діяльність підприємств і гальмують розвиток вітчизняного виробництва; зменшити кількість контролюючих органів та забезпечити допомогу від держави для підтримки бізнесу; розробити ефективну систему страхування та гарантувати захист прав приватної власності щодо сприяння іноземним інвесторам; мінімізувати ризики інвесторів і створити комфортні умови для їх діяльності; вивчати та використовувати успішний досвід європейських країн для залучення іноземних інвестицій» [30, с. 119].

Пріоритетним напрямом розвитку країни наразі є акумуляція всіх можливостей задля відновлення економіки у післявоєнний період. Український бізнес має бути більш прозорим і відкритим для світової спільноти з метою посилення міжнародних зв'язків та припливу іноземного капіталу, який зміцнить економіку України та забезпечить зростання промисловості й знизить рівень безробіття в країні.

Перспективним напрямом у процесі підвищення рівня залучення іноземних інвестицій є домовленість України з міжнародним агентством з гарантування інвестицій MIGA (група Світового банку) про розробку механізму страхування інвестицій під час бойових дій. Дана домовленість передбачає запровадження для України пілотного проекту на 30 млн дол. Кошти вже виділено, залишилось відпрацювати певні питання щодо надання гарантій іноземним інвесторам. У рамках інструменту War Risk Insurance розроблено страховий продукт, який відповідає потребам України й не потребує створенню нового.

Отже, враховуючи результати дослідження, для реалізації намічених заходів щодо зростання рівня довіри іноземних бізнес-партнерів та збільшення припливу іноземного капіталу, спрямованого на забезпечення стабілізації економіки країни й сприяння відновленню ведення вітчизняного бізнесу, зростання фінансово-економічних показників діяльності, мінімізації ризиків, у тому числі фінансових, актуальним є врахування особливостей воєнного та післявоєнного стану, урегулювання бізнес-процесів тощо [36].

Висновки до розділу 3

1. У результаті проведеного дослідження сформовано сильні і слабкі сторони, а також враховано загрози й можливості ведення бізнесу у формуванні інвестиційної привабливості на основі SWOT-аналізу. Визначено, що позитивний вплив на ведення бізнесу безперечно мають сильні сторони й можливості, що сприяють зростанню рівня конкурентоспроможності, підвищенню іміджу та ділової репутації підприємства, сприяють створенню нових виробничих потужностей, проведенню модернізації й оновленню техніки та обладнання, підвищенню рівня матеріально-технічного забезпечення підприємств, відкриттю доступу до прогресивних технологій та впровадженню інноваційних продуктів, розширенню ринків збуту продукції тощо.

2. Проведено прогнозування рівня залучення іноземних інвестицій в українську економіку. Даний прогноз свідчить про те, що за існуючих умов невизначеності економіки та впливу деструктивних факторів, надходження іноземного капіталу в Україну буде щороку зменшуватись на 162, 8 млн дол. США. Негативним є те, що величина достовірності апроксимації ($R^2 = 0,041$) має досить віддалене значення від 1. Це свідчить про низький рівень достовірності даного рівняння, що пов'язане з великою кількістю внутрішніх та зовнішніх чинників впливу на процес надходження іноземного капіталу у вітчизняний бізнес та нестійку щорічну тенденцію формування. На основі

побудованого рівняння розраховано прогностні значення залучення іноземних інвестицій на 2024-2026 рр.

3. Обґрунтовано, що перспективним напрямом у процесі підвищення рівня залучення іноземних інвестицій є домовленість України з міжнародним агентством з гарантування інвестицій MIGA (група Світового банку) про розробку механізму страхування інвестицій під час бойових дій, яка передбачає запровадження для України пілотного проекту на 30 млн дол.

ВИСНОВКИ

1. Обґрунтовано економічну сутність поняття «прямі іноземні інвестиції», яка фокусується на тому, що їх необхідно відносити до довгострокових вкладень, що полягають у розміщенні матеріальних засобів бізнес-партнерами інших країн в економіку держави. Залучення прямих іноземних інвестицій передбачає розподіл контролю у процесі ведення бізнесу і, як правило, пов'язано з володінням матеріальними активами, наприклад: організація і будівництво підприємства, зокрема те, що складно швидко продати або вивезти.

2. Встановлено, що залучення іноземних інвестицій обмежує сфери впливу та контроль за веденням бізнесу, унеможлиблює саморозвиток підприємства, створюючи конфліктні ситуації й неузгодженість між власниками бізнесу з представниками іноземних бізнес-партнерів, тим самим знижуючи оперативність у прийнятті управлінських рішень, а з іншої сторони, – сприяє подальшому розвитку на основі прогресивних технологій, створенню нових виробничих потужностей, доступу до інновацій, залученню дешевих кредитів, що відкриває нові можливості: розширення ринків збуту продукції, підвищення іміджу та репутації компанії, мотивації працівників, досягнення соціального ефекту, а також покращення фінансових результатів ведення підприємницької діяльності в цілому.

3. Зазначено, що в сучасних умовах невизначеності економіки, існуючого воєнного стану в нашій країні та впливу існуючих негативних чинників, є загроза зниження рівня інвестиційної привабливості, обсягу надходження іноземних інвестицій у вітчизняну економіку тощо. Процес залучення прямих іноземних інвестицій у фінансово-господарську діяльність підприємства передбачає задоволення потреб та врахування інтересів всіх зацікавлених сторін.

4. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в економіку країни протягом 2012-2023 рр. засвідчує нестійку тенденцію щодо припливу іноземного

капіталу. Водночас, з початком війни з росією відбулося суттєве падіння обсягу іноземних інвестицій майже на 5849млн дол. США. Зокрема, у порівнянні з 2021 р., у 2022 р. надходження іноземного капіталу становило лише 1152 млн дол. США. Позитивним є те, що за перше півріччя 2023 р. в Україну надійшло у 2 рази більше іноземного капіталу, ніж за попередній рік. Цей показник за півроку становив 2468 млн дол. США., що на 1316 млн дол. США більше показника 2021 р.

5. Проведено SWOT-аналіз факторів впливу на формування інвестиційної привабливості вітчизняного бізнесу. На основі проведеного аналізу інвестиційної привабливості вітчизняного бізнесу необхідно враховувати визначені фактори у процесі ведення господарської діяльності, у тому числі й за участі іноземних бізнес-партнерів. Це мінімізує негативний вплив деструктивних чинників та забезпечить реалізацію можливостей покращення інвестиційної привабливості вітчизняного бізнесу.

6. Здійснено прогнозування показників надходження іноземних інвестицій в Україну на період 2024-2026 рр., який засвідчує, що надходження іноземного капіталу в Україну буде щороку зменшуватись на 162,8 млн дол. США. Обґрунтовано, що для підвищення рівня залучення іноземних інвестицій в економіку країни потрібно: створити сприятливе бізнес-середовище шляхом спрощення процедур і документації; зменшити кількість контролюючих органів й забезпечити підтримку бізнесу; створити ефективну систему страхування й гарантування захисту прав приватної власності; мінімізувати ризики інвесторів і створити комфортні умови для їх діяльності; вивчати та використовувати успішний досвід європейських країн для залучення іноземних інвестицій тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. AdvantageUkraine: The investment initiative of the Government of Ukraine. 2022. URL: <https://advantageukraine.com> (дата звернення: 17.10.2023).
2. European Business Association: Official web site. 2022. URL: <https://eba.com.ua> (дата звернення: 17.10.2023).
3. Foreign direct investment, netoutflows/netinflows. World Bank Data. URL: <https://www.worldbank.org/en/home> (дата звернення: 01.11.2023).
4. National Recovery Council: Ukraine's National Recovery Plan. 2022. URL: https://uploadssl.webflow.com/621f88db25fbf24758792dd8/62c166751fcf41105380a733_NRC%20Ukraine%27s%20Recovery%20Plan%20blueprint_ENG.pdf (дата звернення: 29.10.2023).
5. World Bank Group. Doing Business – 2020: Economy Profile of Ukraine. 2021. URL: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/u/ukraine/UKR.pdf> (дата звернення: 28.10.2023).
6. Атаманюк Д. В. Залучення іноземних інвестицій. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємств. 2020. URL: <https://bit.ly/38Td7y5>.
7. Бахур Н. В. Особливості державної підтримки інвестиційної діяльності в аграрному секторі національної економіки. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/8_2020/59.pdf (дата звернення 02.08.2023).
8. Болдова А. А., Косюч Р. О. Оцінка справедливої вартості як основний критерій інвестиційної привабливості компанії. *Вісник Одеського національного університету. Сер. Економіка*. 2018. Вип. 5. С. 138-143.
9. Волошенко С. В. Методи оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Збірник наукових праць ЛОГОС*, 2020. С. 74-75. DOI: <https://doi.org/10.36074/15.05.2020.v1.28>.
10. Гаврилюк О. В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України. *Фінанси України*. 2018. № 2. С. 68–81.

11. Галько Л. Р. Інвестиційна діяльність підприємства: стратегія і тактика управління. Економіка та суспільство. 2021. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-63> (дата звернення: 28.10.2023).

12. Гаркавенко В. І. Вплив іноземного капіталу на економічний розвиток України. *Економіка і прогнозування*. 2020. № 1. С. 47-62.

13. Говорушко Т. А., Обушна Н. І. Сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікація. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10871/1/20134.pdf> (дата звернення 06.05.2023).

14. Гордієнко В. О., Шевченко Н. І., Сугакова Д. О. Вплив іноземних інвестицій на розвиток інноваційної діяльності в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 9. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1516> (дата звернення: 10.11.2023).

15. Інвестиційна привабливість України відновилася до «ковідного» значення – ЕВА. 2023. Forbes: веб-сайт. URL: <https://forbes.ua/news/investitsiyna-privablivist-ukraini-vidnovilasya-do-kovidnogo-znachennya-eba-15122022-10518>(датазвернення : 27.02.2023).

16. Індекс інвестиційної привабливості України показав найнижче значення з 2013 року. European Business Association: веб-сайт. URL: <https://eba.com.ua/indeks-investytsijnoyi-pryvablyvosti-ukrayiny-pokazav-najnyzhche-znachennya-z-2013-roku/> (дата звернення : 26.02.2023).

17. Інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості України дещо відновився у другій половині 2022 року – до 2,48 балів, що співставно зі значеннями 2020 року під час активної фази пандемії Covid-19. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/economics/indeks-investitsiynoji-privablivosti-ukrajini-povernuvsa-do-dovoyennih-rokaznikiv-50291139.html> (дата звернення:17.10.2023).

18. Ковальов В. В., Федорчук О. М. Інвестиційна привабливість та методи її оцінки. Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: [колективна монографія] / за заг. ред. Мармуть Л. О. Херсон : Айлант, 2020. С. 259-270.

19. Кравченко М. О., Павленко Т. А. Інвестиційний клімат України: основні проблеми та перспективи формування. Бізнес, Інновації, Менеджмент: Проблеми та перспективи: збірник тез доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої тридцятиріччю факультету менеджменту та маркетингу (м. Київ. 8 грудня 2022 року). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/2022>(дата звернення : 28.02.2023).

20. Крахмальова Н. А., Ліщук В. В. Інвестиційний клімат і проблеми іноземного інвестування в Україні : монографія; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. Київ : КНУТД, 2017. 223 с.

21. Куровська Н., Пшенишна К. Аналіз та оцінка впливу іноземних інвестицій на розвиток українського бізнесу. Наукові читання – 2023: зб. наукових праць працівників, докторантів, аспірантів та молодих вчених ННІ менеджменту, бізнесу і права Поліського національного університету. Житомир: Поліський національний університет, 2023.С. 64-68.

22. Мельник О. О. Інвестиційний клімат в Україні. Фінанси України. 2020. С. 36-41.

23. Михайленко О. Г. Вплив іноземних інвестицій на розвиток економіки України в умовах глобалізації. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8046> (дата звернення: 19.08.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.7.54/

24. Мінекономіки України домовилось з MIGA про запуск механізму страхування інвестицій під час війни. 2022. URL: <http://surl.li/imuiz> (дата звернення: 07.03.2023).

25. Набок І.І. Державні запозичення як основний важіль впливу на економічні процеси / І.І. Набок, Д.А. Кобернюк // The XXV International Scientific and Practical 87 Conference «Innovative trends of science and practice, tasks and ways to solve them», June 28 – July 01, 2022, Athens, Greece. – P.135-136. URL:<https://isg-konf.com/uk/innovativetrends-of-science-and-practice-tasks-and-ways-to-solve-them- two/>(дата звернення:18.09.2023).

26. Недільська Л. В., Куровська Н. О. Модифікація оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Modern Economics*. 2021. № 28(2021). С. 76-82. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V28\(2021\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-12).

27. Нікітіна А. В. Особливості та способи залучення прямих іноземних інвестицій на підприємстві за умов глобалізації світогосподарських відносин. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2019. Вип. 22. С. 78-83.

28. Овандер Н. Л., Любецька М. О. Концептуальна модель діагностики інвестиційної привабливості підприємства. *Економіка та суспільство*. Вип. 10. С. 314-320.

29. Осіпова Л. В., Сасенко Я. А. Активізація інвестиційної діяльності України в умовах нестабільної економіки: регіональний аспект. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 2. С.114-120.

30. Основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=77059300-efc0-4c61-8a67-3974e0cd27a5&title=PrognozEkonomichnogoISotsialnogoRozvitkuUkraini>

31. Офіційний сайт European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-taanalityka>(дата звернення: 25.10.2023).

32. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.10.2023).

33. Офіційний сайт Міністерства економіки України. 2023. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885&title=InformatsiinoanalitichniMaterialiSchodoInvestitsiinogoKlimatuVUkraini> (дата звернення: 22.10.2023).

34. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 22.10.2023).

35. Оцінка обсягів прямих іноземних інвестицій, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент за 2010–2022 рр. 2023. URL:

https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_round_triping_ICL-DFS_pr.pdf?v=4
(дата звернення: 11.09.2023).

36. Поляков М. Перспектива відновлення: можливі варіанти плану Маршалла для України / М. Поляков URL: <https://maxpolyakov.com/ua/vidnovlennya-ekonomikiukrainy-za-planom-marshalla/>

37. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 47, Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1991. № 47, ст. 646. Дата оновлення 03.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення 22.11.2023).

38. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 19.10.2023).

39. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. Мінфін: веб-сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення : 25.02.2023).

40. Пшенишна К. Напрями покращення інвестиційної привабливості України. Сучасний менеджмент: витоки, реалії та перспективи розвитку: тези доп. ІХ Всеукр. студент. наук.-практ. конф., присвяч. 72-ій річниці від дня народження д.е.н., професора Петра Степановича Березівського. Львів, 2023. С. 263-266.

41. Пшенишна К. Переваги та недоліки залучення іноземних інвестицій в український бізнес. Студентська науково-практична конференція «Студентські наукові читання – 2023» за результатами І туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. Житомир : Поліський національний університет, 2023.

42. Статистика зовнішнього сектору. Офіційний сайт НБУ. URL: Статистика зовнішнього сектору (bank.gov.ua) (дата звернення 15.05.2023).

43. Тесля С. М. Організаційно-економічний механізм залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України / С. М. Тесля //Формування ринкової економіки в Україні. 2020. С. 34-42.

44. Цимбалюк Ю., Корман І., Ролінський О. Стан іноземного інвестування в Україні. Економіка та суспільство, 2021. 31. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-25> (дата звернення 06.05.2023).

45. Чекмасова І. А. Реінвестування доходів як основний компонент прямих іноземних інвестицій у промисловість України. Бізнес Інформ. 2020. № 7. С. 77–82. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-77-82> (дата звернення 06.05.2023).